

Geraei, Ehsan; Abdoli, Afsaneh; Shiri, Rezvan (2024). Sources of Knowledge Acquisition in the Education System from the Point of View of Excellent Teachers and Employees in the Field of Knowledge Enhancement in Lorestan Province. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 3 (4): 77-100.

Doi: [10.22034/jkrs.2024.63545.1110](https://doi.org/10.22034/jkrs.2024.63545.1110)

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_18968.html?lang=en

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Sources of Knowledge Acquisition in the Education System from the Point of View of Excellent Teachers and Employees in the Field of Knowledge Enhancement in Lorestan Province

Ehsan Geraei^{*1}, Afsaneh Abdoli², Rezvan Shiri³

Received: September, 15, 2024; Revised: November, 16, 2024

Accepted: November, 17, 2024; Published: December, 21, 2024

Abstract

Purpose: Acquiring knowledge is essential for the educational system to adapt to environmental changes, promote innovative education, and gain a competitive advantage. This study aims to identify the sources of knowledge acquisition in the education system from the viewpoint of distinguished teachers and employees working in the field of knowledge enhancement in Lorestan Province.

Methodology: This applied research adopts a qualitative approach. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using qualitative content analysis. The research participants included outstanding teachers, trainers of workshops and courses, and experts organizing training programs for the education sector in Lorestan during the 1402-1403 academic year. A targeted sampling method was employed, and interviews were conducted with 19 experts in the field.

Findings: The interview analysis revealed that knowledge acquisition in the education system occurs through four primary sources: media and communication channels, personal knowledge and experiences, educational and research activities, and interpersonal interactions.

Conclusion: By identifying the sources of knowledge acquisition within the educational system and enriching these sources, mechanisms can be created to facilitate easier access to them. This will encourage teachers to acquire new knowledge and experiences, which in turn can improve their professional development. Consequently, this process will contribute to the updating of educational methods, enhancing the teaching and learning experience in the classroom, and advancing the educational system at a national level.

Value: Understanding the sources of knowledge acquisition for teachers is crucial for the advancement of the teaching profession. It enables teachers to acquire a distinct set of knowledge that can be effectively transferred to students in a comprehensible manner.

Key Words: *Education System, Knowledge Acquisition; Teachers, Lorestan Province*

1. Associate Professor, Knowledge and Information Sciences, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran (Corresponding author) Geraei.e@lu.ac.ir.

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

3. PhD Candidate, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

Extended Abstract

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Introduction: The rapid development of information and communication technologies, alongside the continuous expansion of knowledge, presents numerous challenges for both individuals and organizations. Daily, unforeseen changes occur, often making it difficult to anticipate future demands. To respond swiftly and effectively, both individuals and organizations must actively engage in a continuous learning process and expand their knowledge base. Knowledge is the driving force behind organizational innovation, value creation, differentiation, and the attainment of a competitive advantage. As knowledge acquisition is intrinsically linked to competitive advantage, its significance spans economic, social, political, military, industrial, and educational domains. Particularly within education, knowledge acquisition is vital as it underpins the functioning of a knowledge-based economy and reflects the evolving nature of contemporary education systems. Educational institutions must therefore be equipped with the necessary tools and resources to support knowledge acquisition. In this context, teachers, as the primary agents of the educational system, play a central role in acquiring and utilizing knowledge to improve educational outcomes. The sources through which teachers acquire knowledge encompass a variety of processes and patterns, influencing their teaching practices and interactions with students. The progress, stagnation, or decline of the educational system is largely shaped by teachers, who serve as the core of all educational activities aimed at enhancing the quality of education. Policymakers and researchers have consistently emphasized the importance of identifying and understanding the sources of teachers' knowledge acquisition.

Purpose: The purpose of this study is to identify the sources of knowledge acquisition within the education system from the perspectives of outstanding teachers and employees involved in knowledge enhancement initiatives in Lorestan Province. This research aims to shed light on the processes through which educators acquire knowledge to adapt to the evolving educational landscape.

Methodology: This applied research employs a qualitative approach, with data collected through semi-structured interviews. These interviews were analyzed using qualitative content analysis. The research participants comprised exemplary teachers, instructors of workshops and training courses, and experts involved in organizing professional development programs within the educational sector of Lorestan Province during the 1402-1403 academic year. The sample was selected using a purposive sampling method, with interviews conducted with 19 experts in the field.

Findings: The findings of the analysis indicate that knowledge in the education system is acquired through four main sources:

1. **Media and Communication Channels:** This includes mass media such as educational programs on TV and radio, as well as specialized platforms like Shad (Student Education Network) and LTMS (Learning Management System for Teachers).

2. **Personal Knowledge and Experiences:** Teachers draw on their academic education, field-specific knowledge, job experiences, and personal life experiences to enhance their professional expertise.
3. **Educational and Research Activities:** Engaging in research projects, participating in educational workshops, and studying academic resources contribute to teachers' knowledge acquisition.
4. **Interpersonal Interactions:** Interactions with colleagues, students, and parents play a crucial role in the exchange of knowledge, insights, and teaching strategies.

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Table 1: Sources of Knowledge Acquisition in the Education System

Main Categories	Sub Categories	Concepts
Media and Communication Channels	Mass media	The discussion of experts in the field of education from TV and Radio
		Educational programs from "Education Channel" TV
		Educational programs from "4 Channel" TV
		Educational programs from Radio channels
	Specialized media	<i>Shad</i> : The student's education network
		<i>LTMS</i> : A comprehensive system of learning management and education of teachers
		<i>Aruj</i> : A virtual education management system of the Institute
		<i>Itok</i> : A system of training courses in the service of teachers
		<i>Emad</i> : Comprehensive interactive training system for teachers and government employees
	Social networks	Eitta
		Telegram & WhatsApp
		Instagram
		YouTube
	Browsers	Searching and examining the educational methods of different countries
		Searching for successful schools in the world
Knowledge and Personal Experiences	Specialized knowledge	High academic education
		Field of study related to the profession.
		Studying at Farhangian University
		Job experiences
	Prior knowledge	Using innovations and creativity in class and getting the motivation to repeat them
		Solving various challenges and problems in the classroom
		Using the experiences of parents with teaching experience
	Personal experiences	Interact with your children.
		Personal life experiences
Research and Study Activities	Research activities	Implementation of the study Study
		Annual implementation of the action research
		Shahid Hemmat Project
		Shahab Project: Identifying and directing Exceptional Talents
		Cooperation in carrying out research activities
		Writing theses, books, and articles
		Translation of articles and books
	Educational activities	Participation in training courses and workshops
		Participation in in-service classes
		Participating in related training courses outside of education
		Teaching in educational workshops
		Teaching in in-service classes
	Study activities	Studying teaching method books
		Studying teacher's manuals
		Studying books in the field of comparative education
		Studying psychology books
		Reading specialized magazines and articles
Interpersonal Interactions	Interaction with parents and students	Using students' comments and ideas
		Observing student behaviors
		Communication and interaction with parents
	Interaction with colleagues Interaction with peers	Interaction with colleagues in the same field
		observing the activities of colleagues
		Consulting with colleagues
		Using the experiences of senior colleagues
		Doing group activities with colleagues

Conclusion: In light of the challenges faced by the educational system, there is a critical need to enhance human capital management within the sector. This can be achieved by strategically adopting knowledge management practices that focus on enriching and facilitating access to knowledge sources. By strengthening these sources and promoting easier access, teachers can be motivated to acquire new knowledge and refine their professional skills. This, in turn, will help modernize educational practices, improving the quality of teaching and learning, and driving the progress of the national educational system.

Value: Identifying the sources of knowledge acquisition for teachers is pivotal in improving the teaching profession. By gaining access to a diverse range of knowledge, teachers can transform these insights into effective teaching strategies, ultimately fostering a more dynamic and engaging learning environment for students.

References

- Abbasi, A. M., ZahedBabelan, A., & Namvar, Y. (2011). The study of related factors to guidance school teachers using amount from ICT in Teaching and Learning process. *Journal of Educational Sciences*, 4(3), 95-106. [In Persian]
- Abdullah, R., Selamat, M. H., Sahibudin, S., & Alias, R. A. (2005). A framework for knowledge management system implementation in collaborative environment for higher learning institution. *Journal of knowledge management Practice*, 6(1), 1-8.
- Abker, A. Y., Mohamed, A. T., Ibrahim, S. B., & Eltayeb, T. K. (2019). Knowledge acquisition and knowledge sharing as determines of organizational competitive advantage. *American Journal of Business, Economics and Management*, 7(1), 32-39.
- Assimakopoulos, D., & Yan, J. (2006). Sources of knowledge acquisition for Chinese software engineers. *R&D Management*, 36(1), 97-106. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9310.2005.00418.x>.
- Atashak, M., & Mahzadeh, P. (2010). Identify and Ranke Effective Barriers of Non-Use Information Communication Technology from View of Teachers. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 5(1), 29-36. doi: 10.22061/tej.2010.310 [In Persian]
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. *Englewood Cliffs*.
- Ben-Peretz, M. (2011). Teacher knowledge: What is it? How do we uncover it? What are its implications for schooling?. *Teaching and teacher Education*, 27(1), 3-9. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.07.015>.
- Bitsch, V. (2005). Qualitative research: A grounded theory example and evaluation criteria. *agribusiness*, 23(1), 75-91. DOI: 10.22004/ag.econ.59612
- Bloodgood, J. M. (2019). Knowledge acquisition and firm competitiveness: the role of complements and knowledge source. *Journal of Knowledge Management*, 23(1), 46-66. <https://doi.org/10.1108/JKM-09-2017-0430>.
- Bolisani, E., & Bratianu, C. (2018). *The Elusive Definition of Knowledge*. In: Emergent Knowledge Strategies. Knowledge Management and Organizational Learning, vol 4. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-60657-6_1
- Bontis, N., Crossan, M. M., & Hulland, J. (2002). Managing an organizational learning system by aligning stocks and flows. *management studies*, 39(4), 437-469. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.t01-1-00299>.
- Brown, S. (2010). From VLEs to learning webs: the implications of Web 2.0 for learning and teaching. *Interactive Learning Environments*, 18(1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/10494820802158983>.

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

- Buehl, M. M., & Fives, H. (2009). Exploring teachers' beliefs about teaching knowledge: Where does it come from? Does it change?. *Experimental Education*, 77(4), 367-408. <https://doi.org/10.3200/JEXE.77.4.367-408>.
- Choo, C. W. (2013). *Perspectives on managing knowledge in organizations*. In *Knowledge Organization and Classification in International Information Retrieval* (pp. 205-220). Routledge. https://doi.org/10.1300/J104v37n01_14.
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey-Bass.
- De Felice, S., Hamilton, A. F. D. C., Ponari, M., & Vigliocco, G. (2023). Learning from others is good, with others is better: the role of social interaction in human acquisition of new knowledge. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 378(1870), 20210357. <https://doi.org/10.1098/rstb.2021.0357>.
- Dixon, N. M. (2019). *The organizational learning cycle: How we can learn collectively*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315554945>.
- Figurska, I., & Sokol, A. (2016). The process of knowledge acquisition with the use of various teaching methods and its effect on the creativity of employees of the creative sector. *Mediterranean journal of social sciences*, 7(6), 143-152. <https://doi.org/10.5901/mjss.2016.v7n6p143>.
- Frailhat, B. A. M. A., & Samadi, B. (2017). The effect of KM capabilities on the Performance of Jordanian Public Listed Companies. *International Journal of Business and Social Research*, 7(11), 9-20. <https://doi.org/10.18533/ijbsr.v7i11.1077>.
- Ghaznavi, M. R., Najari, M., & Rahimi, A. M. (2018). *Investigating the role of new educational technologies in teachers' teaching efficiency*. National Conference on New Psychology with Emphasis on its Applications in Work and Life, Isfahan. <https://civilica.com/doc/830491/> [In Persian]
- Gil, Y., & Kim, J. (2019, April). Interactive knowledge acquisition tools: A tutoring perspective. In *Proceedings of the Twenty-Fourth Annual Conference of the Cognitive Science Society* (pp. 357-362). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315782379-98>.
- Hamraz, V. , & Olfat, N. (2023). Studying the role of new audio book media in promoting book reading culture. *Strategic Studies of Culture*, 3(1), 93-116. doi: 10.22083/scsj.2023.392756.1102 [In Persian]
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>.
- Ibda, H., Syamsi, I., & Rukiyati, R. (2023). Professional elementary teachers in the digital era: A systematic. *Int J Eval & Res Educ*, 12(1), 459-467. <https://doi.org/10.11591/ijere.v12i1.23565>.
- Kaba, A., & Ramaiah, C. K. (2020). Predicting knowledge creation through the use of knowledge acquisition tools and reading knowledge sources. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 50(3), 531-551. <https://doi.org/10.1108/VJIKMS-07-2019-0106>.
- keyhan, J. , & mohammad moradi naghadeh, S. (2018). Investigating the Factors Affecting the Use and Acceptance of Computer Technology by Teachers in Teaching Using Fuzzy Cognitive Maps. *Journal of Research in Educational Systems*, 12(43), 233-249. doi: 10.22034/jiera.2018.83873 [In Persian]
- Kheiry, F. , Karimi, F. , & Nadi, M. A. (2021). Identify barriers to knowledge sharing among teachers. *Educational Development of Judishapur*, 12(0), 204-215. doi: 10.22118/edc.2020.249425.1539
- Khodadoust, M. (2023). *Investigating the role of family and school participation in the educational process of students*. Third International Conference and Sixth National Conference on Management, Psychology and Behavioral Sciences, Tehran. <https://civilica.com/doc/2016563> [In Persian]

- Koehler, M., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)?. *Contemporary issues in technology and teacher education*, 9(1), 60-70.
- Kolb, D. A. (2014). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. FT press.
- Kucharska, W., & Erickson, G. S. (2023). Tacit knowledge acquisition & sharing, and its influence on innovations: A Polish/US cross-country study. *International Journal of Information Management*, 71, 102647. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102647>.
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815355>.
- Li, Q., & Gao, H. (2023). How External Knowledge Acquisition Contribute to Innovation Performance: A Chain Mediation Model. *SAGE Open*, 13(4), 21582440231219203. <https://doi.org/10.1177/21582440231219203>.
- Liu, M. S., & Liu, N. C. (2008). Sources of knowledge acquisition and patterns of knowledge-sharing behaviors—An empirical study of Taiwanese high-tech firms. *Information Management*, 28(5), 423-432. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2008.01.005>.
- Mansouri, V., & Zolqadri, P. (2015). Investigating teachers' attitudes towards the application of information and communication technology in the educational process, *Educational Research*, 2 (30), 66-84. doi: 10.52547/erj.2.30.4 [In Persian]
- Martelo-Landroguez, S., Navarro, J. G. C., & Cepeda-Carrión, G. (2019). Uncontrolled counter-knowledge: Its effects on knowledge management corridors. *Knowledge Management Research & Practice*. <https://doi.org/10.1080/14778238.2019.1599497>.
- Mathew, R. M. (1985). Social analysis of information production and consumption: The new challenges and tasks of third world countries. Theoretical problems of informatics: social aspects of modern informatics, 37-47.
- Mezirow, J. (1997). Transformative learning: Theory to practice. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 1997(74), 5-12. <https://doi.org/10.1002/ace.7401>.
- Mohamadinejad, A., & Mirsafian, H. (2013). sources of knowledge acquisition of coaches: a review of literature. *Studia Universitatis Babes-Bolyai, Educatio Artis Gymnasticae*, 58 (3), 37.
- Pacharapha, T., & Vathanophas Ractham, V. (2012). Knowledge acquisition: the roles of perceived value of knowledge content and source. *Journal of knowledge management*, 16(5), 724-739. <https://doi.org/10.1108/13673271211262772>.
- Peng, C., Xia, F., Naseriparsa, M., & Osborne, F. (2023). Knowledge graphs: Opportunities and challenges. *Artificial Intelligence Review*, 56(11), 13071-13102. <https://doi.org/10.1007/s10462-023-10465-9>.
- Peyrovani Nia, P., & Pirovani Nia, P. (2013). Analysis of the Fundamental Transformation Document of Education in terms of the importance of organizational learning. *Virtual Learning in Medical Sciences*, 4(3), 40-48. [In Persian]
- Popadiuk, S., & Choo, C. W. (2006). Innovation and knowledge creation: How are these concepts related?. *International journal of information management*, 26(4), 302-312. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2006.03.011>.
- Schincariol, L. M. (2002). *The types, sources, and perceived relevance of knowledge acquisition, and the enacted effects when teaching unfamiliar and familiar physical education content*. The Ohio State University.
- Schleicher, A. (2015). *Schools for 21st-Century Learners: Strong Leaders, Confident Teachers, Innovative Approaches*. *International Summit on the Teaching*

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

- Profession. OECD Publishing. 2, rue Andre Pascal, F-75775 Paris Cedex 16, France. <https://doi.org/10.1787/9789264231191-en>.
- Schön, D.A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315237473>.
- Secretariat of the Supreme Council of Education. (2018). *Executive Regulations of the Teacher Ranking System*. <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1747457> [In Persian]
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. John Wiley & Sons.
- Strauss, A. & Corbin, J. (2008). *Principles of Qualitative Research Methodology: Basic Theory, Procedures and Methods*. Translated by Buick Mohammadi. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. [In Persian] <https://www.gisoom.com/book/11051298/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%A7%D8%B5%D9%88%D9%84-%D8%B1%D9%88%D8%B4-%D8%AA%D8%AD%D9%82%DB%8C%D9%82-%DA%A9%DB%8C%D9%81%DB%8C-%D9%86%D8%B8%D8%B1%DB%8C%D9%87-%D9%85%D8%A8%D9%86%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%B1%D9%88%DB%8C%D9%87-%D9%87%D8%A7-%D9%88-%D8%B4%DB%8C%D9%88%D9%87-%D9%87%D8%A7/>
- Supreme Council of Cultural Revolution. (2011). Document of Fundamental Transformation of Education. Tehran: Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution. <https://sccr.ir/Files/6609.pdf>
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative research journal*, 11(2), 63-75. <https://doi.org/10.3316/QRJ1102063>.
- Tabatabaee, A., Hasani, P., Mortazavi, H., & Tabatabaeichehr, M. (2013). Strategies to enhance rigor in qualitative research. *North Khorasan University of Medical Sciences*, 5 (3), 663-670. doi:10.29252/jnkums.5.3.663 [In Persian]
- Van Woudenberg, R. (2021). Reading as a source of knowledge. *Synthese*, 198(1), 723-742. <https://doi.org/10.1007/s11229-018-02056-x>.
- Vătămănescu, E. M., Bratianu, C., Dabija, D. C., & Popa, S. (2023). Capitalizing online knowledge networks: from individual knowledge acquisition towards organizational achievements. *Journal of Knowledge Management*, 27(5), 1366-1389. <https://doi.org/10.1108/JKM-04-2022-0273>.
- Velásquez-Rojas, F., & Laguna, M. F. (2021). The knowledge acquisition process from a complex system perspective: observations and models. *arXiv preprint arXiv:2103.06926*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2103.06926>.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press <https://books.google.com>.
- Wilson, L. M., Bloom, G. A., & Harvey, W. J. (2010). Sources of knowledge acquisition: Perspectives of the high school teacher/coach. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(4), 383-399. <https://doi.org/10.1080/17408980903273154>.
- Xu, Y., Peng, M. Y. P., Shi, Y., Wong, S. H., Chong, W. L., & Lee, C. C. (2020). A conceptual framework toward understanding of knowledge acquisition sources and student well-being. *Frontiers in psychology*, 11, 1852. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01852>.
- Zuckerman, S., Schiller, K. S., Durand, F. T. (2018). Absorptive capacity in rural schools: bending not breaking during disruptive innovation implementation. *Journal of Research in Rural Education*, 34(3), 1-27.

گرایی، احسان؛ عبدلی، افسانه؛ و شیر، رضوان (۱۴۰۳). واکاوی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش: دیدگاه معلمان نمونه و کارکنان حوزه دانش افزایی استان لرستان. نشریه مطالعات دانش پژوهی، ۳(۴): ۷۷-۱۰۰.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.63545.1110

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_18968.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌کامانز قابل استفاده است.

واکاوی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش: دیدگاه معلمان نمونه و کارکنان حوزه دانش افزایی استان لرستان

احسان گرایی^{۱*}، افسانه عبدلی^۲، رضوان شیر^۳

۱. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران (نویسنده مسئول) e.geraei@lu.ac.ir

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

۳. دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

تاریخ بازنگری: ۲۶ آبان ۱۴۰۳

تاریخ دریافت: ۲۵ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۱ دی ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۲۷ آبان ۱۴۰۳

چکیده

هدف: کسب دانش یکی از راهبردهای نظام آموزشی جهت همگامی با تحولات محیطی، ارائه آموزش‌های نوآورانه و دستیابی به مزیت رقابتی است. این مطالعه با هدف شناسایی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش از دیدگاه معلمان نمونه و کارکنان حوزه دانش افزایی استان لرستان انجام شده است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر کاربردی بوده و با رویکرد کیفی انجام شده است. داده‌های پژوهش با مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته گردآوری و با روش تحلیل محتوای کیفی تجزیه و تحلیل شد. جامعه پژوهش شامل معلمان نمونه، مدرسان کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و کارشناسان برگزارکننده دوره‌های آموزشی ضمن خدمت آموزش و پرورش استان لرستان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ است. نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام و مصاحبه با ۱۹ نفر از صاحب‌نظران در زمینه موضوع پژوهش انجام شد.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها نشان داد که کسب دانش در نظام آموزش و پرورش از طریق چهار منبع رسانه و کانال‌های ارتباطی، دانش و تجربیات شخصی، فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و مطالعاتی و تعاملات بین فردی انجام می‌شود.

نتایج: با شناسایی منابع کسب دانش در نظام آموزشی، غنی‌سازی این منابع و نیز ایجاد سازوکارهایی برای دسترسی آسان به آن‌ها می‌توان موجباتی را فراهم کرد که معلمان دانش و تجربیات جدید را کسب کنند و از آن برای ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای خود استفاده نمایند. این امر موجب به‌روزرسانی شیوه‌های مختلف در آموزش شده و موجب بهبود فرایند یاددهی و یادگیری در کلاس درس و پیشرفت نظام آموزشی کشور می‌گردد.

اصالت و ارزش: شناسایی منابع کسب دانش معلمان به ارتقای حرفه معلمی کمک خواهد کرد. معلمان از این طریق به مجموعه متمایز دانشی دست یافته که می‌توانند آن را به اشکال قابل فهم برای دانش آموزان تبدیل کنند.

کلیدواژه‌ها: آموزش و پرورش، کسب دانش، معلمان، استان لرستان.

۱-مقدمه

در سال‌های گذشته افزایش جهانی سازی، پویایی فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و توسعه سریع دانش، چالش‌های بسیاری را هم برای افراد و هم برای سازمان‌ها به دنبال داشته است؛ زیرا هرروزه تغییرات غیرمنتظره‌ای رخ می‌دهد و معمولاً پیش‌بینی آن دشوار است. مردم و سازمان‌ها برای اینکه بتوانند به سرعت و عاقلانه به آن‌ها واکنش نشان دهند، باید به‌طور نظام‌مند و فعال در فرایند یادگیری شرکت کنند و دانش خود را گسترش دهند. دانش به حقایق، ایده‌ها و باورهای موجه در مورد روابط بین مفاهیم مربوط به یک حوزه خاص اشاره دارد که از طریق یادگیری به‌دست آمده است (دیکسون^۱، ۲۰۱۹؛ بولیسانی و براتیانو^۲، ۲۰۱۸). دانش به‌طور کلی به دودسته طبقه‌بندی می‌شود: دانش صریح و ضمنی. دانش صریح به اطلاعات فرمول‌بندی شده‌ای که توسط سیستم‌های رسمی انتقال می‌یابد، اطلاق می‌شود. کتاب‌ها، راهنماها و آیین‌نامه‌های عملی، اشکال رایج دانش صریح هستند که نسبتاً به راحتی در بین افراد به اشتراک گذاشته می‌شوند. در مقابل، دانش ضمنی شخصی، متناسب با متن و بر اساس میزان برقراری ارتباط بین افراد و تجربه است. این شامل دو بعد است: ۱) عناصر شناختی، ازجمله باورهای شخصی، ارزش‌ها و مدل‌های ذهنی و ۲) عناصر فنی، ازجمله مهارت‌ها و دانش فنی است. در یک سازمان، دانش ضمنی هم در ذهن افراد و هم در روال‌های سازمانی، فرهنگ‌ها و بسترها تعبیه شده است. دانش ضمنی حاصل تمرین زیاد، یادگیری با انجام دادن و تجربه حل مسئله در یک زمینه خاص است و به دلیل ویژگی‌های اجتماعی پیچیده، ایجاد و کسب آن بسیار دشوارتر از دانش صریح است، لذا رقبا تقلید و کسب آن را دشوار و غیرممکن می‌دانند. سازمان‌هایی که کارکنانش دارای باورهای شخصی نسبت به دانش ضمنی هستند، مزیت رقابتی پیدا می‌کنند (آسیماکوپولوس و یان^۳، ۲۰۰۶).

با توجه به تأثیری که دانش در ایجاد مزیت رقابتی در سازمان‌ها دارد، امروزه دانش به منبعی کلیدی برای بهبود سازمان‌ها و افزایش سرمایه تبدیل شده است و ضرورت بهبود استراتژیک، جامع و فراگیر «مدیریت دانش» را ایجاد کرده است. عبدالله و همکاران^۴ (۲۰۰۵) بر این باورند که اولین گام مدیریت دانش، کسب دانش^۵ است. کسب دانش فرایندی است که از طریق آن فرد یا سازمان دانش را از منابع داخلی و خارجی به دست می‌آورد و قادر به بازتاب و همچنین به کارگیری آنچه به‌دست آمده است، می‌باشد (کابا و رامایا^۶، ۲۰۲۰؛ فرایهات و صمدی^۷، ۲۰۱۷). کسب دانش نه تنها دانش جدیدی را به سازمان ارائه می‌دهد، بلکه امکان جایگزینی محتوای موجود دانش صریح و ضمنی را نیز فراهم می‌کند و بدین ترتیب نقش مهمی در ساخت و پیشرفت نظام‌های مبتنی بر دانش ایفا می‌کنند. از این رو، سازمان‌هایی که مایل به ایجاد و حفظ دانش موردنیاز برای یک مزیت

1. Dixon
2. Bolisani and Bratianu
3. Assimakopoulos & Yan
4. Abdullah et al.
5. knowledge Acquisition
6. Kaba & Ramaiah
7. Fraihat & Samadi

واکاوی منابع کسب

دانش در نظام

آموزش و پرورش ...

رقابتی هستند، شایستگی‌های خود را برای کسب دانش توسعه می‌دهند (لیو و لیو^۱، ۲۰۰۸؛ چو^۲، ۲۰۱۳، آبکر و همکاران^۳، ۲۰۱۹). به عبارتی، با ادغام دانش جدید با دانش موجود و از طریق اکتشاف و بهره‌برداری، سریع‌تر و مؤثرتر از رقبای خود پیشرفت می‌کنند (بلادگود^۴، ۲۰۱۹). به این ترتیب، دانش منبع اصلی نوآوری سازمانی، ایجاد ارزش جدید^۵، تمایز و دسترسی به مزیت رقابتی^۶ شناخته شده است (سو و همکاران^۷، ۲۰۲۰). به دلیل رابطه کسب دانش با مزیت رقابتی، امروزه مفهوم و ماهیت آن در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، نظامی، صنعتی و مهم‌تر از همه آموزش عمیق‌تر شده است. در رابطه با آموزش و پرورش، به دلیل اینکه هم بخشی جدایی‌ناپذیر و حیاتی از فعالیت در راستای اقتصاد مبتنی بر دانش است و هم فرایند آموزشی معاصر منوط به تکامل مداوم است، لذا اهمیت کسب دانش در این سازمان بیش از دیگر سازمان‌ها اهمیت یافته است (کابا و رامایا، ۲۰۲۰؛ فیگورسکا و سوکول^۸، ۲۰۱۶).

از آنجا که کارکنان هر سازمان مهم‌ترین نقش را در کسب دانش دارند، معلمان نیز به عنوان مهم‌ترین نیروهای محرک نظام آموزشی، اساسی‌ترین نقش را در کسب دانش، ارتقا نظام آموزشی و ایجاد مزیت رقابتی دارند (پاچارافا و واتانوفاس راکتام^۹، ۲۰۱۲). این فرمول در سراسر جهان به رسمیت شناخته شده است که پیشرفت، رکود یا افول آموزش تا حد زیادی توسط معلمان تعیین می‌شود و آن‌ها هسته اصلی همه برنامه‌ها و فعالیت‌ها برای بهبود کیفیت آموزش هستند. آن‌ها نه تنها در حوزه‌های رسمی، بلکه در حوزه‌های غیررسمی نیز باید دانش کسب کنند و همچنین، نیازمند کسب دانش شناختی و فنی در عصر دیجیتال هستند (ابدا، سیامسی و رکیاتی^{۱۰}، ۲۰۲۳). بر همین اساس، دانش معلمان ضمن جلب توجه پژوهشگران به خود، به کانون توجه مرییان و سیاست‌گذاران تبدیل شده است، چنانکه ادبیات آموزشی این تمرکز رو به رشد را منعکس می‌کند (بن-پریترز^{۱۱}، ۲۰۱۱). بر این اساس، امروزه بخشی از مسئولیت‌ها و وظایف معلمان، عدم اکتفا به دانش‌های سنتی و مشارکت فعالانه در کسب دانش از منابع مختلف با نظر به تغییرات عصر است؛ زیرا نه تنها علم و فناوری به طور مداوم تغییر می‌کنند، بلکه اطلاعات جدید جایگزین اطلاعات قدیمی می‌شود، هرروزه حوزه‌های موضوعی و محتوایی جدیدی وارد برنامه‌های درسی می‌شوند، گسترش می‌یابند و حتی برخی از موضوعات اهمیت خود را از دست می‌دهند. لذا معلمان باید بتوانند این مفاهیم را درک کرده و به طور اثربخش به دانش‌آموزان آموزش دهند، بلکه با نظر به نحوه یادگیری

1. Liu & Liu
2. Choo
3. Abker et al.
4. Bloodgood
5. Creating new value
6. Competitive advantage
7. Xu et al.
8. Figurska & Sokol
9. Pacharapha & Vathanophas Ractham
10. Ibda, Syamsi & Rukiyati
11. Ben-Peretz

دانش آموزان هر نسل، شیوه تدریس خود را تغییر دهند (دارلینگ هموند^۱، ۲۰۰۶؛ کوهرلر و میشر^۲، ۲۰۰۹). به عبارتی، تغییر در آموزش و پرورش در نتیجه هجوم امواج انقلاب صنعتی ۴،۰ و جامعه ۵،۰، مستلزم افزایش کلی در توانایی‌های حرفه‌ای معلمان مدارس است. با این حال پژوهش‌ها نشان می‌دهد که معلمان بر خواسته‌های دوران دیجیتال تسلط ندارند و باید با عصر انقلاب صنعتی ۴،۰ سازگار شوند. همچنین، باید توانایی تفکر انتقادی، توانایی حل مسئله، توانایی برقراری ارتباط مؤثر و همکاری در عصر دیجیتال را داشته باشند (ابدا، سیامسی و رکیاتی، ۲۰۲۳).

در این راستا، راهبرد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش برای پاسخگویی به چالش‌های مذکور، ایجاد شبکه‌ی پژوهشی فعال و فراگیر در درون ساختار نظام آموزشی و استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان آموزش و پرورش و استقرار نظام خلاقیت و نوآوری در آموزش و پرورش با محوریت مدارس، مدیران و معلمان است (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰). تأکید بر استفاده بهینه از دانش در این سند و متون دیگر، بیان‌گر نقش کلیدی کسب دانش در مدارس است. از جمله دیگر الزامات بیان‌شده در این سند این است که معلمان باید دانش آموزان را برای زندگی در دنیای مدرن و پیچیده قرن ۲۱ آماده سازند که لازمه آن، تدوین برنامه درسی جدید بر مبنای آموزش مهارت‌هایی مانند تفکر انتقادی، خلاقیت، مهارت‌های حل مسئله و کار تیمی است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). همین موارد معلمان را ملزم به اقدام مستمر برای جذب و به‌روزرسانی دانش خود می‌کند. یکی دیگر از مهم‌ترین اصول آموزش و پرورش، افزایش صلاحیت‌های حرفه‌ای و علمی معلمان است. چنانکه نظام رتبه‌بندی معلمان نیز به‌عنوان یکی از ابزارهای ارتقاء حرفه‌ای معلمان، بر اهمیت کسب دانش جدید تأکید دارد (آیین‌نامه اجرایی نظام رتبه‌بندی معلمان، ۱۳۹۷).

از آنجاکه کیفیت آموزش متأثر از عوامل مختلفی از جمله منابع گوناگون کسب دانش است، لذا شناسایی منابع مختلف کسب دانش معلمان می‌تواند نشان‌دهنده این باشد که کدام منابع در دنیای امروز مؤثرتر هستند. در واقع، تحقق اهداف آموزش و پرورش مستلزم کسب دانش از منابع متعدد است. به عبارتی، گلوگاه‌های مهم در ایجاد مزیت مبتنی بر دانش، فرایندهای استخراج دانش مربوط به کسب و انتقال دانش انتزاعی جدید افراد به شکل صریح و آماده برای استفاده سازمانی است. لذا دیدگاه مبتنی بر دانش سازمان، نظریه مبتنی بر منبع را گسترش می‌دهد (کوچاسکا و اریکسون^۳، ۲۰۲۳). در این راستا، کارکنان آموزش و پرورش نه تنها از طریق انواع فعالیت‌های یادگیری در سازمان، مانند آموزش، آزمایش، تقلید و یادگیری خود راهبر، دانش را به دست می‌آورند (لیو و لیو، ۲۰۰۸)، بلکه از طریق مکانیسم‌های مختلفی (مانند اسناد رسمی، برنامه‌های آموزشی، جلسات گروهی) که در سازمان برای ترویج یادگیری استفاده می‌شود، نیز بهره می‌برند. با این وجود، کارکنان ممکن است دانش خود را صرفاً از طریق منابع داخلی جمع‌آوری نکنند، بلکه به‌منظور

1. Darling-Hammond

2. Koehler & Mishra

3. Kucharska & Erickson

واکاوی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش ...

تضمین رقابت و بقای مستمر، به جستجوی اطلاعات از منابع خارجی نیز پرداخته‌اند. برای برخی، دانش از طریق تعاملات فشرده بین افراد سازمان‌های مختلف کسب می‌شود (بونتیس و همکاران^۱، ۲۰۰۲). گیل و کیم^۲ (۲۰۱۹) از ابزارهای اکتساب دانش تعاملی^۳، مانند پلتفرم‌ها نام می‌برند و بر این اعتقادند که این ابزارها، با استفاده از ترکیب دقیق‌تر و کامل‌تر آموزش و اصول یادگیری، کسب دانش را بهبود بخشیده‌اند. براون^۴ (۲۰۱۰) به تأثیر وب ۲٫۰ بر یادگیری، تدریس و کسب دانش اشاره می‌کند. همچنین کابا و رامایا (۲۰۲۰) معتقدند که ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در کسب دانش و همچنین پشتیبانی از تصمیم مؤثر هستند. ون وودنبرگ^۵ (۲۰۲۱)، نیز به نقش مطالعه اشاره می‌کند. از دیدگاه او، مطالعه شامل دیدن کلمات و جملات، دانستن زبانی که کلمات به آن تعلق دارند، دیدن واقعیت کلمات و جملات، شکل‌گیری باور در مورد آنچه خوانده می‌شود و درک معانی است؛ بنابراین، مطالعه یک فعالیت و منبع فکری مهم برای کسب دانش است. پژوهش ليو و ليو (۲۰۰۸) نیز از اشتراك دانش به عنوان منبع کسب دانش صحبت می‌کنند.

بنا بر دیدگاه گیل و کیم (۲۰۱۹) انواع منابع و ابزارهای کسب دانش هر کدام به شکلی به ساختار و سازمان‌دهی گفتگو، شناخت شروع و پایان درس و بهره‌برداری از موضوعات کمک می‌کنند. متیو^۶ (۱۹۸۵) معتقد است که زمانی که ما داده‌ها یا اطلاعات را از منابع مختلف جمع‌آوری می‌کنیم به دلیل افزایش درک، جذب یا تجزیه و تحلیل، امکان قالب‌بندی و شفاف‌سازی مفاهیم، طرح سؤال، درک مسئله و حل مسئله برای ما فراهم می‌شود.

با اینکه هر یک از روش‌ها و منابع کسب دانش منحصربه‌فرد و مهم هستند، اما در مدل‌های مختلف رشد معرفتی، نوع منبع دانش^۷ عامل مهمی در شکل دادن به میزان معرفت، کسب دانش با نظر به مقتضیات زمانی و شرایط یادگیرندگان و همچنین تداوم در استفاده از آن منبع و تداوم در کسب دانش است. چنانکه شومر^۸ (۱۹۹۰) در مفهوم‌سازی چندبعدی خود از باورها، منبع دانش را به عنوان یکی از پنج بعد اعتقادی معرفت‌شناختی گنجانده و پژوهشگران عوامل اعتقادی مرتبط با منبع دانش را شناسایی کردند. در این تحقیقات، باورها در مورد منبع دانش در طول یک پیوستار مفهوم‌سازی می‌شوند. در یک‌سوی پیوستار، دانش به عنوان منبعی در نظر گرفته می‌شود که از شخصیت‌های دارای پایگاه تخصصی سرچشمه می‌گیرد و توسط آن‌ها منتقل می‌شود و در سوی دیگر، دانش بر اساس تجربه و دلیل و انگیزه شخصی یادگیرنده به طور فعالانه ساخته می‌شود (نقل در بوهل و فایوس^۹، ۲۰۰۹)؛ اما نکته‌ای که در اینجا هست این است که آیا دانش از منابع ساختاریافته

1. Bontis et al.
2. Gil & Kim
3. Interactive acquisition knowledge
4. Brown
5. Van Woudenberg
6. <https://catalogue.nla.gov.au/catalog/273877>
7. Source of knowledge
8. Schommer
9. Buehl & Fives

کسب شده است یا از منابع بدون ساختار. اتخاذ هر کدام از روش های کسب دانش، موجودیت یا ویژگی آن را در ذهن و زندگی تحت تأثیر قرار می دهد (پنگ و همکاران^۱، ۲۰۲۳). درواقع، ارزشمندی یک منبع، طیف وسیعی از احساسات و تجربیات را ایجاد می کند که به طور مستقیم یا غیرمستقیم هم به کسب دانش و هم کنجکاوی برای تداوم آن کمک می کند (ولاسکز-روخاس و لاگونا^۲، ۲۰۲۱). به عبارتی، آنچه در این فرایند و با نظر به منبع کسب دانش تجربه می شود، بر ادامه کسب دانش بسیار تأثیر می گذارد. معمولاً دریافت کننده دانش، ارزش یک منبع دانشی را با این ویژگی که چقدر دانش ارزشمند را از آن کسب می کند، می سنجد (پاچارافا و واتانوفاس راکتام، ۲۰۱۲).

با نظر به اینکه امروزه معلمان با نسل بومیان دیجیتال سروکار دارند که نه تنها دامنه اطلاعاتی-ارتباطی خاصی دارند، بلکه با ویژگی ها و چالش های منحصر به فردی مانند کاهش توجه وارد محیط های آموزشی شده اند. لذا آموزش به این نسل هم نیازمند محرک های بیشتری برای حفظ توجه در محیط های آموزشی و هم محتواهای آموزشی خاص و نحوه تدریس متفاوت است. در این راستا، معلمان باید از روش های متنوع تدریس، محیط های یادگیری مشارکتی و مبتنی بر پروژه، فناوری ها و شبکه های اجتماعی برای تعامل فعال با محتوا و فراگیران استفاده کنند (سیملر و گریس^۳، ۲۰۱۶؛ هتی^۴، ۲۰۰۸) تا بتوانند خواسته های متغیر آن ها را برآورده کنند. همه این ها، مستلزم کسب دانش از منابع متعدد است. بر اساس آنچه ذکر شد، واکاوی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش از دیدگاه معلمان نمونه و کارکنان حوزه دانش افزایی استان لرستان مورد توجه این پژوهش قرار گرفت، زیرا به نظر می رسد که این افراد تقریباً در راستای تحقق اهداف آموزشی موفق تر عمل نموده اند، بنابراین آگاهی از منابعی که آن ها استفاده می کنند، می تواند راهنمای سیاست گذاران و متصدیان نظام آموزشی قرار گیرد. به عبارتی چنین به نظر می رسد که این معلمان با کسب دانش از منابع مختلف و مستند، به مجموعه متمایز دانشی دست یافته اند که دست آن ها را برای تبدیل آن دانش به اشکال قابل فهم برای دانش آموزان فعلی و موفقیت نظام آموزشی باز نموده است. بر این اساس، از آنجایی که دانش محتوایی آموزشی برای کار معلمان مهم است، بررسی منابعی که معلمان دانش خود را از آنجا کسب می کنند و تأثیر چنین اکتسابی بر دانش آموزان، به ادبیات فعلی در مورد مؤثرترین منابع کسب دانش در ارتقا حرفه معلمی کمک خواهد کرد. بنا بر اهمیت این مجموعه از دانش، محققان به بررسی منابع بالقوه تأثیرگذار بر موفقیت معلمان نمونه سوق داده شدند.

1. Peng et al.
2. Velásquez-Rojas & Laguna
3. Seemiller & Grace
4. Hattie

۲- پیشینه پژوهش

کسب دانش توسط معلمان نقش مهمی در ارتقا نظام آموزشی و پیشرفت جوامع دارد. منابع کسب دانش توسط معلمان به فرایندها و الگوهایی اشاره دارد که معلمان از طریق آن‌ها دانش را به دست می‌آورند و آن را در محیط آموزشی و در ارتباط با تدریس و دانش‌آموزان بکار می‌گیرند. در این راستا، افراد معتقدند که باورهای آن‌ها در مورد میزان، جهت و کیفیت تغییر دانش با توجه به جنبه‌های مختلف دانش (مانند دانش محتوا، استفاده و ادغام فناوری، دانش توسعه و آموزش) می‌باشد. بوهل و فایوس (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی باورهای معلمان درباره آموزش دانش و اینکه از کجا می‌آید؟ آیا تغییر می‌کنند؟» بیان کردند که شرکت‌کنندگان دارای طیف وسیعی از باورها در مورد این سازه‌ها بودند و شش مضمون مرتبط با منبع آموزش دانش پدیدار شد: آموزش رسمی، بدنه رسمی دانش، یادگیری مشاهده‌ای، همکاری با دیگران، تجربیات فعال و خوداندیشی؛ بنابراین می‌توان گفت منابع کسب دانش یک فرایند پویا و در حال تحول است که در آن انواع الگوها، به وقوع می‌پیوندند (لیو و لیو، ۲۰۰۸). موضوع کسب دانش به‌طور گسترده‌ای در تئوری قابلیت پویا، نظریه‌های یادگیری، رشد حرفه‌ای و توسعه دانش معلمان مانند نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا^۱، نظریه سازنده گرایی ژان پیاژه و لو ویگوتسکی^۲، نظریه یادگیری موقعیتی ژان لیو و اتین ونگر^۳، نظریه دانش عملی دونالد شون^۴، نظریه یادگیری تجربی دیوید کلب^۵، نظریه یادگیری تحول‌گرا جک میزیرو^۶ مطرح شده است. به‌عنوان مثال بر اساس تئوری قابلیت پویا، سازمان‌هایی دارای قابلیت‌های پویا در مواجهه با تغییرات محیطی می‌باشند که دارای ابتکار عمل هستند و می‌توانند به‌سرعت منابع داخلی و خارجی را ادغام، ایجاد و بازسازی کنند (لی و جاو^۷، ۲۰۲۳). نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا (۱۹۷۷) مبتنی بر این امر است که یادگیری از طریق مشاهده رفتار دیگران و پیامدهای آن رفتار صورت می‌گیرد. نظریه سازنده گرایی ژان پیاژه و لو ویگوتسکی به این امر اشاره دارد که یادگیری یک فرایند فعال و پویا که از طریق تجربه و حل مسئله ایجاد و بازسازی می‌شود (ویگوتسکی، ۱۹۷۸). در نظریه یادگیری موقعیتی ژان لیو و اتین ونگر (۱۹۹۱) اعتقاد بر این است که یادگیری در یک بستر یا موقعیت واقعی رخ می‌دهد. نظریه دانش عملی دونالد شون (۱۹۸۳)، بر اهمیت یادگیری از طریق عمل تأکید می‌کند. دانش عملی به معنای دانشی است که معلمان از طریق تجربه مستقیم تدریس به دست می‌آورند. نظریه یادگیری تجربی دیوید کلب (۱۹۸۴) بیان می‌کند که یادگیری از طریق تجربه‌های مستقیم و عملی صورت می‌گیرد. در نظریه یادگیری تحول‌گرا جک میزیرو (۱۹۹۷) یادگیری

1. Albert Bandura's Social Learning Theory
2. Jean Piaget and Lev Vygotsky's Constructivism
3. Jean Lave and Etienne Wenger's Situated Learning Theory
4. Donald Schon's Practical Knowledge Theory
5. David Kolb's Experiential Learning Theory
6. Jack Mezirow's Transformative Learning Theory
7. Li & Gao

به عنوان فرایندی انتقادی تأکید می شود. یادگیری زمانی عمیق و تحول آفرین است که فرد بتواند باورها و مفروضات قبلی خود را بازنگری و تغییر دهد.

همان طور که نظریه های بالا بر منابع متعدد تأکید دارند، محمدی نژاد و میرسفیان (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان «منابع کسب دانش مربیان» نشان دادند که دانش مربیان از طیف وسیعی از منابع ساخته شده است. ترکیبی پیچیده از تجربیات یادگیری رسمی، غیررسمی، غیرسازمانی و خود راهبری بر آن تأثیر می گذارد. با این حال، این ترکیب توسعه ای برای مربیان تا حد زیادی فردی و موردی است. چنانکه معلمان نمونه از یادگیری خود راهبر حمایت می کنند.

۳- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر گردآوری داده ها توصیفی و از نظر ماهیت و روش یک مطالعه کیفی است. بر این اساس پژوهش به روش تحلیل محتوای کیفی باهدف شناسایی منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش از دیدگاه معلمان نمونه و کارکنان حوزه دانش افزایی استان لرستان و با استفاده از ابزار پژوهشی مصاحبه های نیمه ساختاریافته انجام شد. همه مصاحبه ها و مشاهده ها بر اساس تکنیک استراس و کوربین^۱ (۲۰۰۸) کدگذاری و تحلیل شدند. تجزیه و تحلیل مصاحبه ها از طریق تحلیل محتوای کیفی و در پنج گام زیر انجام شد:

۱. تعیین محتوای تحلیل: در این مرحله، تمامی مصاحبه ها و یادداشت های حین مصاحبه تایپ و تحلیل شدند.

۲. تعریف واحد تحلیل و کدگذاری اولیه: در این مرحله، موضوعات و پیام های اصلی متن ها قبل از کدگذاری با مطالعه مکرر و غرق شدن در آن کشف شدند که این کار باعث شکل گیری کدهای اولیه شد.

۳. دسته بندی کدها در زیر طبقات: در این گام کدهای اولیه داده شده در مرحله قبل مقایسه شدند و زیر طبقات تشکیل شدند.

۴. شکل گیری طبقات فرعی از زیر طبقات: در این مرحله با مقایسه زیر طبقات ایجاد شده در مرحله قبل، طبقات فرعی ایجاد شدند.

۵. شکل گیری طبقه اصلی از طبقات فرعی: در این مرحله برای شناسایی طبقات اصلی، طبقات فرعی ایجاد شده در مرحله قبل باهم مقایسه شدند و طبقات اصلی را تشکیل دادند.

در این پژوهش با تعامل با مشارکت کنندگان، بازبینی مضامین تولید شده توسط مشارکت کنندگان و اعمال نظرات آنها، ثبت و ضبط دقیق تمامی مراحل پژوهش و فعالیت های انجام شده توسط سه پژوهشگر تلاش شد قابلیت اعتماد داده های جمع آوری شده محقق شود. همچنین با استفاده از فن سه سویه سازی منابع داده ها^۲ (در اینجا جمع آوری داده ها از معلمان و دبیران نمونه، مدرسان کارگاه ها و دوره های آموزشی و کارشناسان برگزارکننده دوره های آموزشی) پیرامون یک

1. Strauss & Corbin

2. Data Source Triangulation

موضوع یکسان و نیز سه‌سویه‌سازی پژوهشگر^۱ به معنای به‌کارگیری بیش از یک پژوهشگر برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها تلاش شد که اعتبار داده‌ها تأیید شود (طباطبایی و همکاران، ۱۳۹۲).

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

صفحه ۸۵۱

واکاوی منابع کسب

دانش در نظام

آموزش و پرورش ...

جامعه پژوهش شامل معلمان و دبیران نمونه، مدرسان کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و کارشناسان برگزارکننده دوره‌های آموزشی ضمن خدمت آموزش و پرورش استان لرستان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ است. روش نمونه‌گیری استفاده‌شده در این پژوهش هدفمند است. در پژوهش‌های کیفی معمولاً از نمونه‌گیری‌های هدفمند برای انتخاب موارد غنی از اطلاعات استفاده می‌کنند (سوری^۲، ۲۰۱۱). این نمونه‌گیری تا زمان اشباع همه محورهای موضوع موردپژوهش و تولید نشدن داده‌های جدید یا معنادار بیشتر ادامه پیدا می‌کند (بیتچ^۳، ۲۰۰۵). در پایان با ۱۹ نفر از افراد موردنظر مصاحبه انجام شد (جدول ۱).

جدول ۱. مشخصات مصاحبه‌شوندگان

ردیف	حوزه فعالیت	تحصیلات	جنسیت	سایر توضیحات
۱	آموزگار	کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی آموزشی	زن	آموزگار پایه سوم مقطع ابتدایی و مدرس دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی
۲	آموزگار	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	زن	آموزگار پایه سوم مقطع ابتدایی و مدرس دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی
۳	آموزگار	کارشناسی ارشد مشاوره	زن	آموزگار پایه پنجم مقطع ابتدایی
۴	آموزگار	دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی	زن	آموزگار پایه پنجم مقطع ابتدایی مدرس دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی
۵	آموزگار	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	مرد	آموزگار پایه ششم مقطع ابتدایی
۶	آموزگار	کارشناسی امور تربیتی	زن	آموزگار پایه اول مقطع ابتدایی و مدرس کارگاه‌های آموزشی
۷	آموزگار	کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی	زن	آموزگار پایه دوم مقطع ابتدایی
۸	آموزگار	کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی	زن	آموزگار پایه چهارم مقطع ابتدایی
۹	دبیر	کارشناسی ارشد فیزیک	زن	دبیر رشته‌های ریاضی و فیزیک در مقطع متوسطه اول و دوم
۱۰	دبیر	دکتری ریاضی	زن	دبیر رشته‌های ریاضی و کامپیوتر در مقطع متوسطه دوم
۱۱	دبیر	دکتری جامعه‌شناسی	مرد	دبیر جامعه‌شناسی در مقطع متوسطه دوم و مدرس دوره‌های ضمن خدمت و کارگاه‌های آموزشی

1. Investigator Triangulation

2. Suri

3. Bitsch

ردیف	حوزه فعالیت	تحصیلات	جنسیت	سایر توضیحات
۱۲	دبیر	کارشناسی ارشد تاریخ	زن	دبیر تاریخ در مقطع متوسطه اول
۱۳	دبیر	کارشناسی ارشد تربیت بدنی	مرد	دبیر تربیت بدنی در مقطع متوسطه اول و دوم
۱۴	مدیر	کارشناسی ارشد روان شناسی	زن	مدیر مدرسه ابتدایی
۱۵	معاون آموزشی	کارشناسی ادبیات فارسی	مرد	معاون آموزشی مدرسه متوسطه اول
۱۶	معاونت تحقیق و پژوهش اداره	کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی	مرد	هماهنگ کننده و برگزار کننده دوره ها و کارگاه های آموزشی
۱۷	کارمند واحد ضمن خدمت اداره آموزش و پرورش	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	مرد	کارشناس مسئول واحد ضمن خدمت هماهنگ کننده و برگزار کننده دوره ها و کارگاه های مختلف آموزشی
۱۸	کارمند واحد ضمن خدمت اداره آموزش و پرورش	کارشناسی ادبیات فارسی	مرد	کارشناس واحد ضمن خدمت هماهنگ کننده و برگزار کننده دوره ها و کارگاه های آموزشی مختلف
۱۹	کارمند واحد آموزش ابتدایی اداره آموزش و پرورش	کارشناسی ارشد مشاوره	زن	کارشناس گروه های آموزشی هماهنگ کننده و برگزار کننده دوره ها و کارگاه های آموزشی مختلف

۴- یافته ها

طی فرایند تجزیه و تحلیل مصاحبه ها و کد گذاری باز، ۴ مقوله اصلی (طبقه)، ۱۲ مقوله فرعی (طبقه) و ۵۰ مفهوم (خرده مقوله) به عنوان منابع کسب دانش معلمان نمونه استان لرستان شناسایی شد که هر یک به تفصیل مورد بررسی قرار می گیرند (جدول ۲).

جدول ۲: منابع کسب دانش در نظام آموزش و پرورش

طبقه اصلی	طبقه فرعی	مفاهیم	کد مصاحبه
رسانه و کانال های ارتباطی رسانه	رسانه های جمعی	گفت و گوی کارشناسان حوزه آموزش از تلویزیون و رادیو	کد ۱، کد ۵، کد ۱۱، کد ۱۴، کد ۱۶
		برنامه های آموزشی شبکه آموزش	کد ۱، کد ۴، کد ۵، کد ۶
		برنامه های آموزشی شبکه ۴	کد ۱، کد ۵
		برنامه های آموزشی رادیو	کد ۱۱، کد ۱۳
رسانه های تخصصی		برنامه ی شاد	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۱۲، کد ۱۹
		سامانه جامعه مدیریت و یادگیری آموزش فرهنگیان (LTMS)	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۲ |

واکاوی منابع کسب
دانش در نظام
آموزش و پرورش ...

طبقه اصلی	طبقه فرعی	مفاهیم	کد مصاحبه
		سامانه مدیریت آموزش مجازی مؤسسه عروج	کد ۳، کد ۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸
		سامانه آموزش دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان مؤسسه ایتوک	کد ۵
		سامانه جامع آموزش تعاملی فرهنگیان و کارکنان دولت مؤسسه عماد	کد ۱۴، کد ۱۹
	شبکه‌های اجتماعی	گروه‌ها و کانال‌های ایتا	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		گروه‌ها و کانال‌های تلگرام و واتس‌آپ	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		کلیپ‌های آموزشی اینستاگرام	کد ۱، کد ۲، کد ۴، کد ۶، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۳
		کلیپ‌های آموزشی در یوتیوب	کد ۴، کد ۱۰، کد ۱۱
		جست‌وجو و بررسی شیوه‌های آموزشی کشورهای گوناگون	کد ۴، کد ۵، کد ۱۱، کد ۱۵، کد ۱۹
		جست‌وجوی مدارس موفق دنیا	کد ۱، کد ۵، کد ۱۰، کد ۱۱
	مروگرها	تحصیلات دانشگاهی بالا	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۷
		رشته تحصیلی مرتبط	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۸، کد ۱۹
		تحصیل در دانشگاه فرهنگیان	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۸
دانش و تجربیات شخصی	دانش تخصصی	تجربیات شغلی	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		استفاده از نوآوری‌ها و خلاقیت در کلاس و کسب انگیزه برای تکرار آن‌ها	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲
		حل چالش‌ها و مشکلات گوناگون در کلاس درس	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۹
	دانش پیشین	استفاده از تجربیات پدر و مادر فرهنگی	کد ۸، کد ۱۸

طبقه اصلی	طبقه فرعی	مفاهیم	کد مصاحبه
فعالیت‌های پژوهشی	فعالیت‌های پژوهشی	تعامل با فرزندان خود	کد ۶، کد ۷، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۹
		تجربیات زندگی شخصی	کد ۱۴، کد ۹، کد ۱۴
		اجرای طرح درس پژوهی	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸
		انجام سالانه طرح اقدام پژوهی	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		طرح شهید همت	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		طرح شهاب: شناسایی و هدایت استعدادها درخشان	کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۸
		همکاری در انجام فعالیت‌های پژوهشی	کد ۴، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۶
		نگارش پایان‌نامه، کتاب و مقاله	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۷
	فعالیت‌های آموزشی	ترجمه مقاله و کتاب	کد ۱۰، کد ۱۱
		شرکت در دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی	کد ۲، کد ۶، کد ۱۰، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۹
		شرکت در کلاس‌های ضمن خدمت	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		شرکت در دوره‌های آموزشی مرتبط خارج از آموزش و پرورش	کد ۵، کد ۱۰، کد ۱۱
		تدریس در کارگاه‌های آموزشی	کد ۱، کد ۲، کد ۴، کد ۶، کد ۱۱
		تدریس در کلاس‌های ضمن خدمت	کد ۱، کد ۲، کد ۴، کد ۶، کد ۱۱، کد ۱۷
	فعالیت‌های مطالعاتی	مطالعه کتاب‌های روش تدریس	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۸، کد ۱۹
		مطالعه کتاب‌های راهنمای معلم	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۹
		مطالعه کتاب‌های حوزه آموزش و پرورش تطبیقی	کد ۴، کد ۵، کد ۱۱
		مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی	کد ۳، کد ۴، کد ۱۲، کد ۱۹

طبقه اصلی	طبقه فرعی	مفاهیم	کد مصاحبه
تعاملات بین فردی	تعامل با اولیا و دانش آموزان	مطالعه مجلات و مقالات تخصصی	کد ۱، کد ۳، کد ۴، کد ۸، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		استفاده از نظرات و ایده‌ها دانش آموزان	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۴، کد ۱۵
		مشاهده رفتارهای دانش آموزان	کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳
		ارتباط و تعامل با اولیا	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
	تعامل با همکاران	تعامل با همکاران هم پایه	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸
		تعامل با همکاران هم رشته	کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۵، کد ۱۶
		تماشای فعالیت‌های همکاران	کد ۲، کد ۴، کد ۶، کد ۱۵
		مشورت با همکاران	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۰، کد ۱۱، کد ۱۲، کد ۱۳، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۶، کد ۱۷، کد ۱۸، کد ۱۹
		استفاده از تجربیات همکاران با سابقه	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۸، کد ۱۳، کد ۱۸
		انجام فعالیت‌های گروهی با همکاران	کد ۱، کد ۲، کد ۳، کد ۴، کد ۵، کد ۶، کد ۷، کد ۸، کد ۹، کد ۱۴، کد ۱۵، کد ۱۸، کد ۱۹

رسانه‌ها و کانال‌های ارتباطی: بررسی مصاحبه‌های انجام شده نشان می‌دهد که معلمان نمونه دانش کسب شده از طریق رسانه‌ها و کانال‌های ارتباطی را از منابع متفاوتی به دست آورده‌اند. نخست کسب دانش از رسانه‌های جمعی که خود شامل گفت‌وگوی کارشناسان حوزه آموزش از تلویزیون و رادیو، برنامه‌های شبکه آموزش، برنامه‌های شبکه ۴ و برنامه‌های آموزشی رادیو می‌باشد. منبع بعدی رسانه‌های تخصصی است که شامل برنامه شاد، سامانه جامعه مدیریت و یادگیری آموزش فرهنگیان (LTMS)، سامانه مدیریت آموزش مجازی موسسه عروج، سامانه آموزش دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان مؤسسه ایتوک و سامانه جامع آموزش تعاملی فرهنگیان و کارکنان دولت مؤسسه عماد است. منبع دیگر کسب دانش از شبکه‌های اجتماعی از جمله گروه‌ها و کانال‌های ایتا، گروه‌ها و کانال‌های تلگرام و واتس‌اپ، کلیپ‌های آموزشی اینستاگرام و یوتیوب

می‌باشد؛ و منبع آخر مرورگرها هستند که شامل جست‌وجو و بررسی شیوه‌های آموزشی کشورهای گوناگون و جست‌وجو و آشنایی با مدارس موفق دنیا هستند.

دانش و تجربیات شخصی: دیگر عاملی که از بررسی و کدگذاری مصاحبه موردتوجه قرار گرفت دانش و تجربیات شخصی معلمان بود که خود به مقوله‌های فرعی دانش تخصصی، دانش پیشین و تجربیات زندگی شخصی تقسیم گردید. دانش تخصصی شامل تحصیلات دانشگاهی، رشته تحصیلی مرتبط، تحصیل در دانشگاه فرهنگیان و گذراندن واحدهای آموزشی در دانشگاه فرهنگیان بود. دانش پیشین شامل مفاهیمی از جمله تجربیات شغلی، استفاده از نوآوری و خلاقیت کلاسی و حل چالش‌ها و مشکلات گوناگون در کلاس درس بود. تجربیات زندگی شخصی نیز شامل استفاده از تجربیات پدر و مادر فرهنگی، تعامل با فرزندان خود و تجربیات زندگی شخصی است.

فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و مطالعاتی: منبع دیگری که معلمان از آن برای کسب دانش استفاده نموده و از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام گرفته به دست آمد فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی بود که به سه مقوله فرعی فعالیت‌های پژوهشی، فعالیت‌های آموزشی و سیر مطالعاتی تقسیم شد. فعالیت‌های پژوهشی خود شامل انجام سالانه طرح‌های درس پژوهی، اقدام پژوهی، طرح شهید همت، طرح شهاب، همکاری در انجام فعالیت‌های پژوهشی، نگارش پایان‌نامه، مقاله و کتاب و ترجمه مقاله و کتاب است. فعالیت‌های آموزشی شامل مفاهیمی از جمله شرکت در دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، شرکت در کلاس‌های ضمن خدمت، شرکت در دوره‌های آموزشی مرتبط خارج از آموزش و پرورش، تدریس در کارگاه‌های آموزشی و کلاس‌های ضمن خدمت می‌باشد. سیر مطالعاتی نیز خود شامل مطالعه کتاب‌های روش تدریس، مطالعه کتاب‌های راهنمای معلم، مطالعه کتاب‌های حوزه آموزش و پرورش تطبیقی، مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی و مطالعه مقالات و مجلات تخصصی می‌باشد.

تعاملات بین فردی: تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام شده نشان می‌دهد یکی دیگر از منابعی که معلمان در کسب دانش از آن استفاده زیادی می‌برند تعاملات بین فردی است. تعاملات بین فردی خود به دو مقوله فرعی تعامل با اولیا و دانش آموزان و تعامل با همکاران تقسیم می‌شود. تعامل با اولیا و دانش آموزان شامل مفاهیمی از جمله استفاده از نظرات و ایده‌های دانش آموزان، مشاهده رفتارهای دانش آموزان و ارتباط و تعامل با اولیا است. تعامل با همکاران نیز شامل تعامل با همکاران هم پایه، تعامل با همکاران هم رشته، تماشای فعالیت‌های همکاران، مشورت با همکاران، استفاده از نظرات همکاران و انجام فعالیت‌های گروهی با همکاران است.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در دنیای فناوری اطلاعات، پیشرفت و تغییرات، مدارس مانند هر سازمان دیگری برای افزایش کارایی، اثربخشی و پاسخگویی هم تحت فشار هستند و هم هرروزه به چالش کشیده می‌شوند

(شلیچر^۱، ۲۰۱۵). لذا مدارس، برای مقابله با تغییرات سریع و آشفته‌گی محیط سازمانی، توجه خود را به دانش به عنوان منبع غالب مزیت رقابتی معطوف کرده‌اند. دانش به مدارس فرصت و توانایی غلبه بر چالش‌ها، تصمیم‌گیری و نوآوری را می‌دهد (مارتلو-لاندروگز و همکاران^۲، ۲۰۱۹). در این راستا، مدارس زمانی رشد خواهند کرد که از طریق کارکنان آموزشی خود قادر به کسب دانش جدید و جذب آن در فرایندهای گوناگون مدرسه باشند (زاکرمن و همکاران^۳، ۲۰۱۸). از اواسط دهه ۱۹۸۰ که اصلاحات دولتی مستلزم حرفه‌ای شدن تدریس شد، طرفداران این اصلاحات استدلال می‌کردند که تدریس مبتنی بر داشتن یک پایگاه دانش خاص است و بر اساس این پایگاه دانش است که برنامه‌های آموزش معلمان و ارزشیابی دولتی معلمان، باید چارچوب‌بندی شود. در پاسخ به این فریادهای اصلاحی، شولمن (۱۹۸۶، ۱۹۸۷) استدلال کرد که پایگاه دانش خاص موردنیاز برای معلمان هرگز مشخص نشده است (نقل اسکین کریال^۴، ۲۰۰۲). در همین زمینه و با توجه به اهمیت نقش دانش در حوزه فعالیت‌های آموزشی و همچنین کمبود پژوهش‌های کاربردی و مرتبط، پژوهش حاضر باهدف شناسایی منابع کسب دانش در بین معلمان نمونه در نظام آموزش و پرورش انجام شد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که معلمان دانش خود را از چهار منبع؛ رسانه‌ها و کانال‌های ارتباطی، دانش و تجربیات شخصی، فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و مطالعاتی و تعاملات بین فردی کسب می‌کنند.

رسانه‌ها و کانال‌های ارتباطی شامل رسانه‌های جمعی، رسانه‌های تخصصی، شبکه‌های اجتماعی و مرورگرها، یکی از مهم‌ترین منابع کسب دانش معلمان بود. چنین به نظر می‌رسد که یکی از دلایل برجستگی این منابع در اشارات معلمان، میزان دسترس‌پذیری و امکان انتخاب دانش دلخواه و مرتبط با حوزه کاری، موضوع و هدف فرد باشد. به عبارتی، این نوع منابع خودمحور هستند و معلمان می‌توانند به‌طور مستقل و با سرعت دلخواه خود، به دانش و منابع آموزشی جدید و به‌روز، اطلاعات و محتوای آموزشی متنوع و متناسب با موضوع، دست یابند و کلاس‌های خود را به‌روزتر و کارآمدتر کنند. به عنوان مثال مصاحبه‌شونده شماره ۲ اظهار داشتند؛ «کانال‌های تخصصی زیادی توی فضای مجازی دارم که مطالب آن‌ها را مطالعه می‌کنم. گاهی چنین ایده‌های متنوعی گرفته‌ام که زمینه دل‌تنگی من برای مطالعه چنین فضاهایی را فراهم کرده‌اند، چون همیشه چیزی دارند که بر امکانات معلمی من برای کلاس‌داری و معلمی بیفزایند». در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جهت ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین و توسعه ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات (اینترنت) در مدارس با اولویت پر کردن شکاف دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد سازوکار مناسب برای بهره‌برداری بهینه و هوشمندانه توسط مربیان و دانش‌آموزان تأکید شده است (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰). چنانکه در همین

1. Schleicher
2. Martelo-Landroguez et al.
3. Zuckerman et al.
4. Schincariol

راستا، دوره‌های آموزشی مجازی توسط سایت‌های ضمن خدمت و سایت‌هایی از جمله سامانه مدیریت آموزش مجازی مؤسسه عروج، سامانه آموزش دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان مؤسسه ایتوک، سامانه جامع آموزش تعاملی فرهنگیان و کارکنان دولت مؤسسه عماد و برنامه‌های آموزشی پلتفرم شاد برگزار می‌گردد. این آموزش‌ها به معلمان این امکان را می‌دهد که با استفاده از دوره‌های آنلاین، مهارت‌های جدید تخصصی خود را یاد بگیرند و به‌روز بمانند. البته ذکر این نکته به‌عنوان آسیب‌شناسی مهم است که باوجود کانال‌های تخصصی مثل سامانه مدیریت آموزش مجازی مؤسسه عروج، سامانه آموزش دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان مؤسسه ایتوک، سامانه جامع آموزش تعاملی فرهنگیان و کارکنان دولت مؤسسه عماد، معلمان نمونه این‌ها را بسیار مورد ارجاع قرار نمی‌دهند و احتمال می‌رود که منابع یا جانب‌دارانه هستند یا به‌روز نمی‌شوند. اما همان‌طور که دیدیم پلتفرم‌هایی مانند تلگرام، واتس‌اپ، یوتیوب و اینستاگرام منابع پرتکرار مورد استفاده معلمان نمونه بودند. به نظر می‌رسد که این پلتفرم‌ها منابع آموزشی متنوع و به‌روز را به‌راحتی و حتی گاهی به‌صورت غیرقابل‌پیش‌بینی اما الهام‌بخش، در دسترس قرار می‌دهند. همچنین، کمک می‌کنند معلمان به‌راحتی با یکدیگر و حتی با دانش‌آموزان و والدین در ارتباط باشند و تجربیات خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارند. با توجه به اینکه معلمان نمونه به این امر اشاره کرده‌اند که رسانه‌های جمعی و ارتباطی منبع مهمی در کسب دانش هستند، اما از سوی دیگر پژوهش‌های متعددی مانند مطالعه آتشک و ماه زاده (۱۳۸۹)؛ عباسی اصل، زاهدبابلان و نامور (۱۳۹۰)؛ منصوری و ذوالقدری (۱۳۹۴)؛ غزنوی، نجاری و رحیمی (۱۳۹۷)، کیهان و محمدمرادی (۱۳۹۷) به چالش‌هایی مانند کمبود زیرساخت‌ها، عدم آشنایی کافی معلمان با فناوری‌ها، ضعف در آموزش‌های مرتبط با فناوری اطلاعات، مقاومت در برابر تغییرات و نگرش سنتی معلمان، عدم حمایت مالی کافی از سوی دولت، نبود سیاست‌های جامع و حمایتی مشخص برای تشویق معلمان به استفاده از فناوری، عدم تخصیص بودجه کافی، عدم دسترسی به محتوای آموزشی دیجیتال اشاره کرده‌اند، لذا برای بهره‌برداری کامل از فناوری اطلاعات در آموزش معلمان ایران، نیاز به برنامه‌ریزی دقیق‌تر، آموزش‌های هدفمندتر و سیاست‌های حمایتی بیشتری است.

دومین منبع دانش مرتبط و تجربیات شخصی معلمان بود. درواقع، نتایج پژوهش نشان داد که تحصیلات مرتبط دانشگاهی و به‌ویژه تحصیل در دانشگاه فرهنگیان و همچنین، تجربیات معلمان در زندگی شخصی آنان و تجربیاتشان از سال‌های فعالیت در سیستم آموزشی منابع غنی از دانش را برای آن‌ها فراهم نموده و آن‌ها را به دانش‌های موردنیاز حرفه معلمی مجهز نموده است. در این زمینه یافته‌های حاصل از این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های بوهل و فایوس (۲۰۰۹)، پاپادیوک و چو (۲۰۰۶) و محمدی نژاد و میرسفیان (۲۰۱۳) هم‌راستا است. این یافته با نظریه دانش عملی دونالد شون و نظریه یادگیری تجربی دیوید کلب و همچنین، نظریه سازنده‌گرایی ژان پیاژه و لو ویگوتسکی قابل تبیین است. چنین به نظر می‌رسد یکی از دلایل اشاره معلمان به این منبع این بوده است که دانشگاه فرهنگیان، دانشگاهی است که عمده‌تأ برای تأمین، تربیت و توانمندسازی منابع

انسانی خود وزارت آموزش و پرورش طراحی شده است، به عبارتی هدف این دانشگاه پیشروی در آموزش، پژوهش، تولید و ترویج علم نافع، شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی تربیت‌محور مورد نیاز ارتقا آموزش و پرورش است. بر این اساس، به نظر می‌رسد به دلیل ایجاد آشنایی تخصصی نقش مهمی در افزایش دانش و علم آن‌ها دارد. بعلاوه چنین به نظر می‌رسد که معلمان نمونه، توجه خاصی به اتفاق‌هایی که پیرامون آن‌ها هنگام آموزش می‌افتد دارند و آن را به ذهن سپرده تا بتوانند به بازسازی آن بپردازند. به عبارتی، چنین به نظر می‌رسد که معلمان نمونه بیشتر بر تجربیات موفقیت یا شکست خود برای درس گرفتن از آن‌ها تمرکز می‌نمایند و این تجربه‌ها به تحول در کار آن‌ها می‌انجامد. در این راستا، همان‌طور که جک میزروبر بیان می‌کند، یادگیری زمانی عمیق و تحول‌آفرین است که فرد بتواند باورها و مفروضات قبلی خود را بازنگری و تغییر دهد. این نوع یادگیری به معلمان کمک می‌کند تا از طریق نقد تجربیات و بازاندیشی، دانش جدیدی جذب و روش‌های خود را اصلاح کنند. به عنوان مثال یکی از معلمان مصاحبه‌شونده بیان می‌کند: «با خودم فکر می‌کنم پارسال که از این روش استفاده کردم، چه نتایجی داشت و اشکالات آن کجا بود. با نظر به تجربیات و گفته‌هایی که در کلاس‌ها شنیدم، امسال چگونه بهترش کنم، خیلی موقع‌ها ایده‌هایی که در کلاس شکل می‌گیرد را سریع یادداشت می‌کنم».

در مجموع، تجربیات شغلی معلمان زمانی که محل تأمل و بازاندیشی قرار گیرد، به بهبود عملکرد آن‌ها در امر آموزش کمک می‌کند و در نتیجه، کیفیت آموزش را ارتقا می‌دهند. البته در حالی که معلمان نمونه بیان کرده‌اند که این تجربیات منبع مهمی برای آن‌ها می‌باشد، اما بنا بر پژوهش‌های عباسی اصل، زاهد بابلان و نامور (۱۳۹۰)؛ منصوری و ذوالقدری (۱۳۹۴)؛ خیری، کریمی و نادری (۱۴۰۰)؛ خدادوست (۱۴۰۲) معلمان به ندرت از سوی نظام‌های آموزشی یا مدیریتی تشویق می‌شوند که تجربیات فردی خود را در فرایند تدریس به کار گیرند یا به صورت دانش مکتوب درآورند. فقدان ساختارهای حمایتی و برنامه‌های سازمان‌یافته برای بهره‌برداری از دانش تجربی، یکی از دلایل عدم استفاده از این دانش است. بعلاوه، بسیاری از معلمان به دلیل سیاست‌های آموزشی سخت‌گیرانه و چارچوب‌های از پیش تعیین‌شده، سیاست‌ها و برنامه‌های درسی ثابت، نمی‌توانند به طور آزادانه از خلاقیت و نوآوری‌های شخصی خود در فرایند تدریس استفاده کنند و ایده‌ها و نوآوری‌های جدید را پیاده‌سازی نمایند. همچنین، بسیاری از معلمان به دلیل عدم دریافت آموزش‌های مناسب برای ترجمه دانش نظری به عمل، توانایی بهره‌گیری از این دانش را در کلاس درس ندارند.

سومین منبع کسب دانش معلمان، فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که انجام فعالیت‌های پژوهشی (نگارش مقاله و کتاب، اجرای طرح‌های درس پژوهی، اقدام پژوهی، طرح شهاب و ...) همچنین شرکت در کارگاه‌ها، دوره‌ها با موضوعات مختلف و کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت، مطالعه کتاب‌ها، مجلات و مقالات با موضوعات مختلف از جمله بهترین منابع کسب دانش میان معلمان می‌باشند. در این زمینه نتایج حاصل از این پژوهش

با نتایج پژوهش‌های بوهل و فایوس (۲۰۰۹)، پاپادیوک و چو (۲۰۰۶) و محمدی نژاد و میرسفیان (۲۰۱۳) هم‌راستا است. نتایج این یافته با نظریه دانش عملی شون، قابل تبیین است. به عبارتی می‌توان گفت درگیری مستقیم با پژوهش و شرکت در کارگاه‌ها یا مطالعه، به معلمان نکاتی را یادآوری می‌کند و تجربیاتی می‌دهد که در صورت عدم مشارکت به راحتی به چنین دیدگاه‌ها و دانشی نمی‌رسیدند. به عنوان مثال یکی از مصاحبه‌شوندگان می‌گوید: «من همیشه می‌گردم که مدارس موفق در کشورهایی که دارن آموزش‌های نو ارائه می‌کنند، چه برنامه‌هایی است، بین خودمون باشه گاهی اوقات همه چیز را چک می‌کنم، از بازی‌ها گرفته تا بعضی از فعالیت‌های دستی گرفته، حتی کلاس ضمن خدمتشان»؛ بنابراین، با در نظر گرفتن تغییرات در تعلیم و تربیت، فراگیری مهارت‌های جدید برای معلمان جهت بروز نمودن آگاهی‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است (پیروانی نیا و پیروانی نیا، ۱۳۹۲). چنانکه دوره‌های دانش‌افزایی و کلاس‌های ضمن خدمت شامل موضوعات روز و نیازهای آموزشی معلمان باشند و به‌طور علمی و کاملاً دانشگاهی در نظر گرفته شوند، شرکت در آن‌ها، تأثیرات مثبت متعددی بر کیفیت آموزش و پیشرفت شغلی معلمان دارد. بعلاوه، پژوهش نیز به معلمان کمک می‌کند تا مهارت‌های شناختی خود را تقویت کنند. با انجام پژوهش، معلمان می‌توانند به تحلیل مسائل آموزشی بپردازند و راهکارهای بهتری برای تدریس و یادگیری پیدا کرده و ارائه دهند. بر اساس همین شیوه تفکر است که بسیاری از متصدیان از جمله معلمان و دیگر کارکنان آموزشی سالانه از راه اجرای درس‌پژوهی و اقدام‌پژوهی بسیاری از مسائل مربوط به کلاس و مدرسه را کاهش یا حل نموده‌اند. با وجود اینکه یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی در کشورهای جهان، بالا بودن میزان مطالعه است، در ایران که از کشورهای در حال توسعه است، با وجود افزایش شمار باسوادان، همچنان آمار مطالعه پایین است و با وجود تحولات اجتماعی و فرهنگی در دو دهه اخیر، هنوز مطالعه و کتاب‌خوانی موقعیت مناسب خود را نیافته است. آمار نشان می‌دهد، مردم ایران افزون بر آنکه به مطالعه به مثابه نوعی سرگرمی می‌نگرند، مطالعه در میان سرگرمی‌ها نیز جایگاهی مناسب ندارد (مرکز تحقیقات صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱؛ نقل در یعقوبی‌راد و همکاران، ۱۳۹۴؛ همراز و الفت، ۱۴۰۲). کارکرد کتاب‌ها (چه آنالین و چه فیزیکی) فقط انتقال و عرضه پیام نیست، بلکه به تقویت نگرش مخاطبان و تغییر آن‌ها نیز می‌پردازد. در این راستا، ذکر این نکته مهم است که کتاب‌خوانی راهی برای دستیابی به دانایی و توانایی است که به آدمی در فهم و درک درست، یاری می‌رساند و کلید گذر از محدودیت‌ها و جهالت‌ها و ورود به دنیای گسترده و ژرف است. از همین رو، مطالعه پنجره‌ای به سوی اندیشه‌ها، تجربه‌ها، آموخته‌ها و اندوخته‌هاست (یعقوبی‌راد و همکاران، ۱۳۹۴). با وجود اینکه الان به واسطه اینترنت امکان مطالعه آنالین پیش آمده است، اما زیرساخت‌ها حتی برای مطالعات الکترونیکی نیز ضعیف است، چنانکه یکی از مصاحبه‌شونده‌ها بیان می‌نماید «این فضای آموزشی آن گونه که باید تو کشور ما ازش استفاده نمیشه. شما می‌خوای وارد یک سایت بشی، پدربدرمید. مثلاً یک فایل آموزشی می‌خوای ببینی، برنامه یا فیلمی برای دانش‌آموزان بفرستی یا نرم‌افزاری

دانلود کنید، یک کار از طریق اینترنت می‌خواهید انجام دهید، عصبی میشی». همان‌طور که واتامانسکو و همکاران^۱ (۲۰۲۳) می‌گویند؛ گرچه انگیزه فردی برای کسب دانش تأثیر قابل توجهی بر وابستگی به شبکه‌های علمی آنلاین دارد که به‌عنوان شبکه‌های دانش آنلاین مورد توجه قرار می‌گیرند، اما تسهیل شرایط و امکان دسترسی بیش از اندازه این وابستگی را تقویت می‌کند.

منبع دیگر کسب دانش معلمان، تعاملات بین فردی بود. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که معلمان بخش عمده از دانش خود را به شیوه‌های گوناگون از طریق تعاملات خود با همکاران کسب می‌کنند. همچنین ارتباطات و تعاملات روزانه معلمان و اولیای آنان نیز بر دانش شغلی و حرفه‌ای ایشان افزوده است. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش‌های بوهل و فایوس (۲۰۰۹)، پاپادیوک و چو (۲۰۰۶)، ویلسون، بلوم و هاروی^۲ (۲۰۱۰) و محمدی‌نژاد و میرسفیان (۲۰۱۳) هم‌راستا است. همچنین، این منبع از دانش با نظریه یادگیری موقعیتی ژان لئو و اتین ونگر قابل تبیین است. درواقع، بخش بزرگی از یادگیری‌های حاصل بودن در اجتماع و تعامل هستند. اصطلاح یادگیری اجتماعی یک اصطلاح گسترده است که به هر شکلی از یادگیری - مانند یادگیری حرکتی، کلامی و مبتنی بر دانش - از طریق هر شکلی از زمینه اجتماعی، از جمله مشاهده دیگران، تقلید و یادگیری تعاملی اشاره دارد. در این راستا، تأثیر یادگیری اجتماعی برای توسعه تا حد زیادی در زمینه‌های اجتماعی-فرهنگی، به‌ویژه با اشاره به ماهیت مشارکتی تعامل تأیید شده است (ده فلیسه و همکاران^۳، ۲۰۲۲). به‌عنوان مثال مصاحبه‌شونده شماره ۵ بیان کردند «من همیشه گفتم مشارکت اولیا رو بخواین، این قدر اولیا تأثیر گذارند، همکار ممکن است تجربیاتش را در اختیار نگذارد، اما اولیا می‌گذارند، اولیا به سری تجربیات، خصوصیات و پویایی‌هایی دارند که واقعاً آدم می‌تونه استفاده کنه و به کار بگیره». در تبیین این یافته‌ها چنین به نظر می‌رسد که تعامل و ارتباط معلمان با یکدیگر به دلیل اینکه دارای دغدغه‌ها، چالش‌ها و خاطرات یکسان در زمینه‌های مختلف هستند، به ارتقاء علم و دانش آنان می‌انجامد. این ارتباطات نه تنها به تبادل تجربیات و دانش بین معلمان منجر می‌شود، بلکه به ایجاد یک شبکه حمایتی و یادگیری مستمر نیز کمک می‌کند. معلمان با به اشتراک گذاری تجربیات خود در تدریس و مدیریت کلاس، زمینه بهره‌برداری از روش‌های موفق یکدیگر را فراهم می‌کنند. ایجاد سازوکارهایی برای سهولت در برقراری ارتباط میان معلمان در درون مدارس و نیز با مدارس دیگر، استفاده از دانش و تجربیات شغلی معلمان با تجربه و تشویق آنان به اشتراک گذاری دانش خود، استفاده از ایده‌ها و نوآوری‌های معلمان جوان، حمایت پشتیبانی از فعالیت‌های گروهی معلمان می‌تواند بستری را فراهم کند که از این طریق معلمان بتوانند با انگیزه در راستای اصلاح و ارتقا دانش و علم خود گام بردارند. بعلاوه تعامل معلمان با دانش‌آموزان زمینه کسب دانش را برای معلمان فراهم می‌کند؛ زیرا دانش‌آموزان در زمینه امور مختلف کنج‌کاو هستند و این کنج‌کاوی را به کلاس درس وارد می‌کنند، گاهی اعمال و رفتارهای

1. Vătămănescu et al.

2. Wilson, Bloom & Harvey

3. De Felice

خاصی انجام می دهند که معلم با مشاهده آن‌ها به اطلاعاتی دست می یابد، یا انتظاراتی دارند که معلم را ملزم به رفتارهای خاصی می کند. برقراری ارتباط منظم و مؤثر با والدین نیز نه تنها باعث می شود معلمان مهارت های ارتباطی خود مانند توانایی گوش دادن فعال، همدلی و ارائه بازخورد سازنده را تقویت کنند، بلکه اطلاعات ارزشمندی درباره وضعیت خانوادگی، عاطفی و تحصیلی دانش آموزان را به دست آورند. این اطلاعات به معلمان کمک می کند تا روش های آموزشی مناسب تری را طراحی کنند و به نیازهای خاص هر دانش آموز پاسخ دهند. همچنین، تعامل مؤثر با والدین می تواند به کاهش مشکلات رفتاری در کلاس کمک کند. با همکاری والدین، معلمان می توانند استراتژی های بهتری برای مدیریت رفتار دانش آموزان طراحی کنند و از حمایت والدین در اجرای این استراتژی ها بهره مند شوند. با نظر به اهمیت این تعاملات در کسب دانش، لذا مدیریت مدارس و نهادهای آموزشی معمولاً نقش اساسی در تقویت تعاملات بین معلمان، اولیا و دانش آموزان دارند. در صورتی که مدیران به اهمیت این تعاملات توجه کافی نکنند و سیاست های مناسبی برای تشویق همکاری تدوین نکنند، معلمان تمایل کمتری به استفاده از این منابع خواهند داشت (عباسی ۱۳۹۴).

ذکر این نکته در زمینه کسب دانش مهم است که باوجوداینکه نتایج پژوهش کابا و رامایا (۲۰۲۰) نشان داده است استفاده از منابع و ابزارهای کسب دانش توسط معلمان بر استفاده از ابزارهای ایجاد دانش و انتشار منابع دانش تأثیر مثبت دارد؛ اما در این فرایند غیر از دسترسی به منابع، به نظر می رسد آنچه معلمان نمونه و شاخص را متمایز می کند قصد استفاده از دانش است. برای استفاده مؤثر از منبع دانش، گیرندگان باید دانش را درک کرده و تصمیم به استفاده از آن بگیرند؛ بنابراین نه تنها ترویج استفاده از منابع دانش، بلکه توجه به عوامل انگیزشی و تسهیل امکان به کارگیری دانش به دوراز آیین نامه های خشک و نظام آموزشی متمرکز صرف، برای استفاده از دانش در محیط کار نیز مهم می باشد. بعلاوه، از آنجاکه برای داشتن یک اقتصاد دانش و کسب و کار جدید، سازمان آموزش و پرورش در حال حاضر به دلیل فشارهای خارجی و همچنین ماهیت محیط کار با چالش های عمده ای روبرو است؛ لذا نیاز دارد مدیریت سرمایه انسانی خود را بازسازی کند. این امر ضرورت بهبود مدیریت دانش را برای افزایش سرمایه انسانی ایجاد می کند. با توجه به اینکه دانش منبعی کلیدی برای سازمان آموزش و پرورش در جهت افزایش سرمایه انسانی است، مدیریت دانش باید به یک عملکرد رایج در این سازمان تبدیل شود. پیش نیاز اجرای مدیریت دانش، درک و توسعه عناصر زیرساخت مورد نیاز برای پشتیبانی از کسب، مدیریت و انتقال دانش ضمنی و آشکار سازمانی است. ضمن اینکه اهمیت کسب دانش به فرهنگ و اهداف سازمان بستگی دارد، ارزیابی تکنیک ها و منابع مختلف کسب دانش زمینه بلوغ سازمان در استفاده از آن ها را فراهم می آورد.

۵. منابع و مآخذ

استراس، آنسلم؛ و کوربین، جولیت ام. (۱۳۹۰). اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه ها و شیوه ها. ترجمه بیوک محمدی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

آتشک، محمد؛ و ماه زاده، پریرسا. (۱۳۸۹). شناسایی و رتبه بندی موانع مؤثر بر عدم استفاده معلمان از فناوری اطلاعات و ارتباطات. *فناوری آموزش*، ۵(۱)، ۳۶-۲۹. <https://doi.org/10.22061/tej.2010.310>

پیروانی نیا، پونه؛ و پیروانی نیا، پگاه. (۱۳۹۲). تحلیل سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از نظر میزان اهمیت به یادگیری سازمانی. *یادگیری مجازی در علوم پزشکی*، ۴(۳)، ۴۸-۴۰.

خدادوست، مینا. (۱۴۰۲، ۲۸ دی). بررسی نقش مشارکت خانواده و مدرسه در فرآیند تربیتی دانش آموزان. *سومین کنفرانس بین المللی و ششمین کنفرانس ملی مدیریت، روان شناسی و علوم رفتاری*، تهران. <https://civilica.com/doc/2016563>

خیری، فرناز؛ کریمی، فریبا؛ و نادى، محمدعلی. (۱۴۰۰). بررسی موانع تسهیم دانش در بین معلمان کشور. *مجله توسعه آموزش جندی شاپور /هواز*، ۱۲ (ویژه نامه)، ۲۱۵-۲۰۴. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.249425.1539>

دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش. (۱۳۹۷). آیین نامه اجرایی نظام رتبه بندی معلمان. <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1747457>

شورای عالی انقلاب فرهنگی. (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. تهران: دبیرخانه شورای انقلاب فرهنگی. <https://sccr.ir/Files/6609.pdf>

عباسی اصل، محسن؛ زاهدبابلان، عادل؛ و نامور، یوسف. (۱۳۹۰). بررسی عوامل مرتبط با میزان استفاده معلمان راهنمایی از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند یاددهی و یادگیری. *مجله علوم تربیتی*، ۴(۳)، ۱۰۶-۹۵.

غزنوی، محمدرضا؛ نجاری، مجتبی؛ حیمی، امیرمحمد. (۱۳۹۷). بررسی نقش تکنولوژی های نوین آموزشی در کارایی تدریس معلمان. *کنفرانس ملی تازه های روان شناسی با تاکید بر کاربردهای آن در کار و زندگی*. اصفهان. <https://civilica.com/doc/830491>

کیهان، جواد؛ و محمد مرادی نقده، سارا. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر استفاده و پذیرش فن آوری رایانه توسط معلمان در امر تدریس با استفاده از نقشه های شناختی فازی. *پژوهش در نظام های آموزشی*، ۱۲(۴۳)، ۲۳۳-۲۴۹. <https://doi.org/10.22034/jiera.2018.83873>

منصوری، وحید؛ و ذوالقدری، پروین. (۱۳۹۴). بررسی نگرش معلمان در راستای کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند آموزش، *پژوهش های تربیتی*، ۲ (۳۰)، ۸۴-۶۶. doi: 10.52547/erj.2.30.4

همراز، ویدا؛ و الفت، نگین. (۱۴۰۲). مطالعه نقش رسانه نوین کتاب صوتی در ترویج فرهنگ کتابخوانی. *مطالعات راهبردی فرهنگ*، ۳ (۱)، ۱۱۶-۹۳. doi: 10.22083/scsj.2023.392756.1102

طباطبایی، امیر؛ حسنی، پرخیده؛ مرتضوی، حامد؛ طباطبایی، چهر محبوبه. (۱۳۹۲). راهبردهایی برای ارتقاء دقت علمی در تحقیقات کیفی، *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، ۵ (۳)، ۶۶۳-۶۷۰. doi:10.29252/jnkums.5.3.663

Abdullah, R., Selamat, M. H., Sahibudin, S., & Alias, R. A. (2005). A framework for knowledge management system implementation in collaborative environment for higher learning institution. *Journal of knowledge management Practice*, 6(1), 1-8.

Abker, A. Y., Mohamed, A. T., Ibrahim, S. B., & Eltayeb, T. K. (2019). Knowledge acquisition and knowledge sharing as determines of organizational competitive advantage. *American Journal of Business, Economics and Management*, 7(1), 32-39.

Assimakopoulos, D., & Yan, J. (2006). Sources of knowledge acquisition for Chinese software engineers. *R&D Management*, 36(1), 97-106. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9310.2005.00418.x>.

Bandura, A. (1977). Social learning theory. *Englewood Cliffs*.

- Ben-Peretz, M. (2011). Teacher knowledge: What is it? How do we uncover it? What are its implications for schooling?. *Teaching and teacher Education*, 27(1), 3-9. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.07.015>.
- Bitsch, V. (2005). Qualitative research: A grounded theory example and evaluation criteria. *agribusiness*, 23(1), 75-91. DOI: 10.22004/ag.econ.59612
- Bloodgood, J. M. (2019). Knowledge acquisition and firm competitiveness: the role of complements and knowledge source. *Journal of Knowledge Management*, 23(1), 46-66. <https://doi.org/10.1108/JKM-09-2017-0430>.
- Bolisani, E., & Bratianu, C. (2018). *The Elusive Definition of Knowledge*. In: Emergent Knowledge Strategies. Knowledge Management and Organizational Learning, vol 4. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-60657-6_1
- Bontis, N., Crossan, M. M., & Hulland, J. (2002). Managing an organizational learning system by aligning stocks and flows. *management studies*, 39(4), 437-469. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.t01-1-00299>.
- Brown, S. (2010). From VLEs to learning webs: the implications of Web 2.0 for learning and teaching. *Interactive Learning Environments*, 18(1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/10494820802158983>.
- Buehl, M. M., & Fives, H. (2009). Exploring teachers' beliefs about teaching knowledge: Where does it come from? Does it change?. *Experimental Education*, 77(4), 367-408. <https://doi.org/10.3200/JEXE.77.4.367-408>.
- Choo, C. W. (2013). *Perspectives on managing knowledge in organizations*. In *Knowledge Organization and Classification in International Information Retrieval* (pp. 205-220). Routledge. https://doi.org/10.1300/J104v37n01_14.
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey-Bass.
- De Felice, S., Hamilton, A. F. D. C., Ponari, M., & Vigliocco, G. (2023). Learning from others is good, with others is better: the role of social interaction in human acquisition of new knowledge. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 378(1870), 20210357. <https://doi.org/10.1098/rstb.2021.0357>.
- Dixon, N. M. (2019). *The organizational learning cycle: How we can learn collectively*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315554945>.
- Figurska, I., & Sokol, A. (2016). The process of knowledge acquisition with the use of various teaching methods and its effect on the creativity of employees of the creative sector. *Mediterranean journal of social sciences*, 7(6), 143-152. <https://doi.org/10.5901/mjss.2016.v7n6p143>.
- Fraihat, B. A. M. A., & Samadi, B. (2017). The effect of KM capabilities on the Performance of Jordanian Public Listed Companies. *International Journal of Business and Social Research*, 7(11), 9-20. <https://doi.org/10.18533/ijbsr.v7i11.1077>.
- Gil, Y., & Kim, J. (2019, April). Interactive knowledge acquisition tools: A tutoring perspective. In *Proceedings of the Twenty-Fourth Annual Conference of the Cognitive Science Society* (pp. 357-362). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315782379-98>.
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>.
- Ibda, H., Syamsi, I., & Rukiyati, R. (2023). Professional elementary teachers in the digital era: A systematic. *Int J Eval & Res Educ*, 12(1), 459-467. <https://doi.org/10.11591/ijere.v12i1.23565>.
- Kaba, A., & Ramaiah, C. K. (2020). Predicting knowledge creation through the use of knowledge acquisition tools and reading knowledge sources. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 50(3), 531-551. <https://doi.org/10.1108/VJIKMS-07-2019-0106>.
- Koehler, M., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)?. *Contemporary issues in technology and teacher education*, 9(1), 60-70.

- Kolb, D. A. (2014). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. FT press.
- Kucharska, W., & Erickson, G. S. (2023). Tacit knowledge acquisition & sharing, and its influence on innovations: A Polish/US cross-country study. *International Journal of Information Management*, 71, 102647. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102647>.
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815355>.
- Li, Q., & Gao, H. (2023). How External Knowledge Acquisition Contribute to Innovation Performance: A Chain Mediation Model. *SAGE Open*, 13(4), 21582440231219203. <https://doi.org/10.1177/21582440231219203>.
- Liu, M. S., & Liu, N. C. (2008). Sources of knowledge acquisition and patterns of knowledge-sharing behaviors—An empirical study of Taiwanese high-tech firms. *Information Management*, 28(5), 423-432. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2008.01.005>.
- Martelo-Landroguez, S., Navarro, J. G. C., & Cepeda-Carrión, G. (2019). Uncontrolled counter-knowledge: Its effects on knowledge management corridors. *Knowledge Management Research & Practice*. <https://doi.org/10.1080/14778238.2019.1599497>.
- Mathew, R. M. (1985). Social analysis of information production and consumption: The new challenges and tasks of third world countries. *Theoretical problems of informatics: social aspects of modern informatics*, 37-47.
- Mezirow, J. (1997). Transformative learning: Theory to practice. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 197(74), 5-12. <https://doi.org/10.1002/ace.7401>.
- Mohamadinejad, A., & Mirsafian, H. (2013). sources of knowledge acquisition of coaches: a review of literature. *Studia Universitatis Babes-Bolyai, Educatio Artis Gymnasticae*, 58 (3), 37.
- Pacharapha, T., & Vathanophas Ractham, V. (2012). Knowledge acquisition: the roles of perceived value of knowledge content and source. *Journal of knowledge management*, 16(5), 724-739. <https://doi.org/10.1108/13673271211262772>.
- Peng, C., Xia, F., Naseriparsa, M., & Osborne, F. (2023). Knowledge graphs: Opportunities and challenges. *Artificial Intelligence Review*, 56(11), 13071-13102. <https://doi.org/10.1007/s10462-023-10465-9>.
- Popadiuk, S., & Choo, C. W. (2006). Innovation and knowledge creation: How are these concepts related?. *International journal of information management*, 26(4), 302-312. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2006.03.011>.
- Schincariol, L. M. (2002). *The types, sources, and perceived relevance of knowledge acquisition, and the enacted effects when teaching unfamiliar and familiar physical education content*. The Ohio State University.
- Schleicher, A. (2015). *Schools for 21st-Century Learners: Strong Leaders, Confident Teachers, Innovative Approaches*. International Summit on the Teaching Profession. OECD Publishing. 2, rue Andre Pascal, F-75775 Paris Cedex 16, France. <https://doi.org/10.1787/9789264231191-en>.
- Schön, D.A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315237473>.
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. John Wiley & Sons.
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative research journal*, 11(2), 63-75. <https://doi.org/10.3316/QRJ1102063>.
- Van Woudenberg, R. (2021). Reading as a source of knowledge. *Synthese*, 198(1), 723-742. <https://doi.org/10.1007/s11229-018-02056-x>.
- Vătămănescu, E. M., Bratianu, C., Dabija, D. C., & Popa, S. (2023). Capitalizing online knowledge networks: from individual knowledge acquisition towards organizational achievements. *Journal of Knowledge Management*, 27(5), 1366-1389. <https://doi.org/10.1108/JKM-04-2022-0273>.

- Velásquez-Rojas, F., & Laguna, M. F. (2021). The knowledge acquisition process from a complex system perspective: observations and models. *arXiv preprint arXiv:2103.06926*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2103.06926>.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press <https://books.google.com>.
- Wilson, L. M., Bloom, G. A., & Harvey, W. J. (2010). Sources of knowledge acquisition: Perspectives of the high school teacher/coach. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(4), 383-399. <https://doi.org/10.1080/17408980903273154>.
- Xu, Y., Peng, M. Y. P., Shi, Y., Wong, S. H., Chong, W. L., & Lee, C. C. (2020). A conceptual framework toward understanding of knowledge acquisition sources and student well-being. *Frontiers in psychology*, 11, 1852. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01852>.
- Zuckerman, S., Schiller, K. S., Durand, F. T. (2018). Absorptive capacity in rural schools: bending not breaking during disruptive innovation implementation. *Journal of Research in Rural Education*, 34(3),1-27.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه | ۱۰۰

دوره ۳، شماره ۴

پیاپی ۱۰

۱۴۰۳